

בס"ד. יום ב' דראש השנה ה'תש"מ*

— הנחה —

וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות גו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם¹, אני ה' אלקיכם. ואיתא בגמרא² ומה תלמוד לומר אני ה' אלקיכם זה בנה אב לכל מקום שנאמר בו זכרונות יהיו מלכיות עמהן (דאני ה' אלקיכם הוא מלכיות³ ומזה שאומר אני ה' אלקיכם גבי והיו לכם לזכרון גו' למדים שבכ"מ שנאמר בו זכרונות צ"ל גם מלכיות). ומזה למדים⁴ שבר"ה צ"ל מלכיות זכרונות ושופרות, ותקעתם גו' שופרות, והיו לכם לזכרון גו' זכרונות, אני ה' אלקיכם מלכיות. והנה ג' ענינים אלו (מלכיות זכרונות ושופרות) הם לא רק בדיבור, אמירת פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות, וכמרוז⁵ אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות, אלא גם במעשה בפועל, וכמו שמבאר במרוז⁶ הנ"ל מלכיות כדי שתמליכוני כו' (שתמליכוני בפועל) זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם (שיעלה זכרוניכם בפועל) ובמה בשופר ע"י תקיעת שופר במעשה בפועל⁶. והנה ברכות (ברכות מלכיות זכרונות ושופרות) מעכבות זו את זו⁷, משא"כ ברכות ותקיעות אינן מעכבות זו את זו⁸. ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו ד"ה זה (וביום שמחתכם)⁹ לפי שברכות ותקיעות הם שני ענינים שונים, ברכות דיבור ותקיעות מעשה. וצריך להבין למה צריך בר"ה לב' הענינים¹⁰. ובפרט שפשטות לשון רוז"ל ובמה בשופר פירושה היא תקיעת שופר¹¹, שענין תמליכוני עליכם ויעלה זכרוניכם לפני לטובה נעשה ע"י תק"ש שהוא העיקר. וכדמוכח גם ממרוז¹² שמצות היום בשופר היינו שכל הענינים דיום זה (ר"ה) נמשכים ע"י תק"ש. וכמובן גם ממ"ש הרמב"ם¹³ אע"פ שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עוררו כו' ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו¹⁴

(* יצא לאור בשעתו, "וא"ו תשרי, ה'תש"מ".

- (1) בהעלותך יו"ד, יו"ד.
- (2) ר"ה לב, א.
- (3) ראה פירש"י ר"ה שם. וכ"ה בספרי ופירש"י בהעלותך שם.
- (4) ספרי שם.
- (5) ר"ה טז, א. לד, ב.
- (6) בד"ה וביום שמחתכם תרפ"ז [וכ"ה בד"ה זה תרנ"ו]: ומ"ש כמה בשופר היינו פסוקי שופרות שז"ע שופר בדיבור וצ"ל במעשה ג"כ. ואולי הכוונה ד"ובמה בשופר" כולל גם פסוקי שופרות (כתירוץ השני בריטב"א ר"ה טז, א). ולהעיר משו"ע אדה"ז ר"ס תקצ"א: וע"י מה ע"י שופר לפיכך אומר כו' פסוקי שופרות.
- (7) ר"ה לד, ב. אר"ח סתקצ"ג.
- (8) אר"ח שם.
- (9) תרנ"ו, תרפ"ז.
- (10) וכמו שמדייק בד"ה זה תרנ"ו, תרפ"ז.
- (11) ראה לעיל הערה 6.
- (12) ר"ה כו, ב (במשנה).
- (13) הל' תשובה פ"ג ה"ד.
- (14) המשך תרס"ו בתחלתו. ד"ה שופר של ר"ה תש"ב פ"ג.

שבאריכות לשונו של הרמב"ם מרומזים ג' הענינים דמלכיות זכרונות ושופרות, שמזה מובן, שכל ג' ענינים אלו נמשכים ע"י תק"ש, והרמז (הכללי) בשופר עורו כו' הו"ע התשובה (כמבואר ברמב"ם שם), היינו דהמצוה דתק"ש שייכת לכללות הענין דר"ה (מצות היום בשופר), כי בר"ה חוזרים כל הדברים לקדמותם וצריך לעורר המשכה חדשה מעצמותו ומהותו, ולהמשיך זה בכל סדר ההשתלשלות עד בעשי'. והמשכה זו היא ע"י שופר, כי שופר רומז לענין התשובה כנ"ל שעיקר התשובה הוא התאחדות עם המקור, קדמותם, וישנו באופן מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט כמ"ש¹⁵ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, כמבואר בלקו"ת ריש פרשה זו (פרשת האזינו), ולכן ע"ז מעוררים המשכה חדשה מעצמותו ומהותו, וע"י העשי' (תקיעת שופר במעשה) ממשיכים¹⁶ זה עד בעשי'¹⁷.

ב) והנה לא זו בלבד שצריך לעשי' גשמית (ואין מספיק ענין התשובה ברוחניות וגם לא אמירת הפסוקים), אלא שבזה גופא אין מספיק שיהי' קלא פנימאה של האדם וצריך לתקוע בקול שופר של בהמה דוקא¹⁸, ביעל פשוט או בזכרים כפופים, כב' הדיעות שבזה דאלו ואלו דברי אלקים חיים¹⁹. וגם עכשיו, שתוקעין (בר"ה) בזכרים כפופים, יש ב' ענינים אלו בעבודה הרוחנית. של יעל פשוט כי כמה דפשיט איניש דעתי²⁰ טפי מעלי²⁰ ומבואר בחסידות²¹ שהוא מה שהאדם צריך להפשיט את עצמו מכל רצונותיו. ואין הכוונה לרצונות הבלתי רצויים, כי מאי קמ"ל, וענין זה (שלא יהיו אצלו רצונות בלתי רצויים) כבר נעשה ע"י העבודה בחודש אלול לפני ר"ה. וענין דפשיט איניש דעתי²² שבר"ה הוא שיפשוט את עצמו מכל ציור גם מציור דקדושה. כי ההמשכה דר"ה היא ממה שלמעלה מגדר מקום ומגדר ציור, ולכן צריך להיות העבודה דפשיט, וע"י הפשטות שבאדם הוא ממשיך הפשטות שלמעלה, ועד מבחי' תכלית הפשיטות. ותוקעין בשל זכרים כפופים כי כמה דכייף איניש דעתי²³ טפי מעלי²⁰ ומבואר בחסידות²¹ שהוא העבודה דאתכפיא (שיש בזה מעלה גם על העבודה דהפשטת הרצונות²²), שעבודה זו היא ע"י בחי' זכר (זכרים כפופים), איש דרכו לכבוש²³.

ג) וזהו מצות היום בשופר, שע"י העבודה דשופר בב' האופנים דפשיט ודכייף [שבכל אחד מהם יש מעלה מיוחדת] ממשיכים אור חדש, וכמבואר

15 קהלת יב, ז.

16 להעיר מלקו"ת ר"ה נט, ב (ועד"ז בעט"ר שער ר"ה פ"ט): ולכן צריך לתקוע .. דוקא בשופר גשמי .. ועי"ז .. שיהיו השפעתם בגשמיות.

17 ומה שצריך גם לאמירת הפסוקים — ראה ד"ה יו"ט של ר"ה (דערב ר"ה שנה זו), וש"נ.

18 ראה לקו"ת שם: השפעת חיים גשמיים היינו בחי' בהמיות ונעשה ג"כ ע"י התקיעה .. בקרן הכבשים. שהיא בהמיות.

19 עירובין יג, ב.

20 ר"ה כו, ב.

21 ד"ה אני לדודי תרצ"ג (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ג) פ"ז.

22 להעיר גם מתו"א פט, ד. קיד, ד.

23 יבמות סה, ב. וש"נ.

באגה"ק²⁴ שבכל ר"ה נמשך אור חדש שלא הי' מעולם, ועי"ז נעשה חידוש בכל סדר ההשתלשלות, ועד שנעשה חידוש גם בחיצוניות העולמות. ועם היות שעיקר החידוש שבר"ה הוא בפנימיות העולמות, הנה עי"ז נעשה חידוש גם בחיצוניות העולמות, כמבואר בסידור²⁵ בד"ה להבין ענין תק"ש ע"פ כוונת הבעש"ט ז"ל. וכל זה נעשה ע"י ישראל עם קרובו, בנים אתם לה' אלקיכם²⁶, כמו שמבאר הרב המגיד בלקו"א ואו"ת בתחלתם בענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים²⁷, שעלה לפניו ית' התענוג שיתענג בעבודתם של ישראל, וזה החליט את הרצון, ומבחי' רצון המוחלט נמשך לרצון הגלוי, ואח"כ נמשך בכל סדר ההשתלשלות עד בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, שעיי"ז דוקא נשלמה הכוונה דדירה לו ית' בתחתונים²⁸. וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר, שפירושו תקיעת שופר במעשה, דמצות היום בשופר, אלא שנכלל בזה (בהמשך להתחלת המאמר אמרו לפני כו' ושופרות) גם אמירת פסוקי שופרות¹¹ [ובפרט שעפ"ז יש להתאים גירסתנו בגמרא להגירסא²⁹ אמרו לפני מלכיות כדי כו' זכרונות כדי כו' שופרות כדי כו' וי"ג לאח"ז³⁰ ובמה בשופר].

ד) **והנה** פסוק זה (וביום שמחתכם גו' ותקעתם בחצוצרות גו') הוא המשך וסיום הענין דלפנ"ז³¹ עשה לך שתי חצוצרות גו', וידועה תורת הרב המגיד³² שתי חצוצרות שתי חצאי צורות, היינו שהקב"ה וכנס"י הם [כביכול, ואולי גם בלי כביכול] שתי חצאי צורות. ומזה מובן פירוש הכתוב ותקעתם בחצוצרות גו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם, שענין מלכיות (אני ה' אלקיכם) וזכרונות (והיו לכם לזכרון) שנעשה ע"י ותקעתם בחצוצרות, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך הוי"ו³³ [שבמקדש (לפני אלקיכם, לפני המלך הוי"ו) היו שניהם (אלא שמצות היום בשופר, כמבואר במשנה¹²), ועי" החלונות שקופים אטומים שהיו בביהמ"ק³⁴, נמשך זה (ככל הענינים שבביהמ"ק) גם בגבולין ועד בכל העולם כולו. ואפילו בזמן הגלות], הוא מפני שהקב"ה וישראל הם שתי חצאי צורות³⁵. והענין

24 סי"ד.

25 רמו, ג.

26 ראה יד, א.

27 ב"ר פ"ח, ז. וות רבה פ"ב, ג.

28 תניא פל"ו.

29 תוספתא ר"ה פ"א, יא.

30 שלטי הגבורים ר"ה טז, א. וי"ל שחפרש גירסת הרי"ף שהיא כבש"ס ולא דגריס כן בש"ס.

31 בהעלותך יו"ד, ב.

32 או"ת מה, ד ואילך. הובא ונתבאר באוה"ת לתהלים (יהל אור) ס"ע שנו ואילך. ובארוכה — בהמשך

תער"ב פשפ"ד ואילך.

33 תהלים צח, ז. וראה ר"ה כו, א.

34 מלכים א ו, ד. וראה מנחות פו, ב ובפירש"י שם.

35 באו"ת להה"מ שם, הענין דשתי חצאי צורות הוא עה"פ עשה לך שתי חצוצרות. ובד"ה וביום

שמחתכם תרפ"ז [וראה גם אוה"ת לתהלים שם ע' שסב. ד"ה שופר של ר"ה תרצ"ט בתחלתו ובסיומו] הובא זה גם לענין ותקעתם בחצוצרות.

הוא, דנפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש³⁶, וידוע³⁷ שיש בזה ב' קצוות. כי ממש קאי על חלק אלוקה ממעל, היינו שנפש השנית שבישראל היא חלק ממש מעצומ"ה, וידוע מאמר הבעש"ט³⁸ העצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו, ותיבת ממש מורה גם על קצה הכי תחתון, ממש מה שנתפס בחוש המישוש. וזהו מה שנפש השנית שבישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש, שגם כשהיא מלובשת בגוף ממש מלשון מישוש, גם אז היא חלק ממש ממהר"ע ית', חד ממש עם עצומ"ה, וכתורת הרב המגיד (שהובא לעיל) שהם שתי חצאי צורות. והנה מכיון שאתם קרויין אדם³⁹ על שם אדמה לעליון⁴⁰, מוכן שענין שתי חצאי צורות הוא גם בהנשמה עצמה. דהנה ידוע⁴¹ שבכל נשמה יש ב' דרגות כלליות, חלק הנשמה שלמעלה (בחי' מזל) ראש שבנשמה, וחלק הנשמה שבגוף (כחות הגלויים) רגל שבנשמה. וב' בחי' אלו הם השתי חצאי צורות שבכל נשמה פרטית⁴². וענין ותקעתם בחצוצרות גו' והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם גו' הוא שצריך לחבר ב' חצאי צורות שלו⁴³ ולהעמידם (אוועקשטעלן זיי) לפני ה' אלקיכם, וע"י החיבור דב' חצאי צורות אלו (ראש ורגל) שבכל נשמה פרטית, עי"ז נעשה גם החיבור דראש ורגל שבכללות ישראל והעלאתם לפני ה' אלקיכם, אתם נצבים היום (ר"ה⁴⁴) כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם גו' עד חוטב עציץ ושואב מימין, שכל ישראל [הראש דישאל (ראשיכם) והרגל דישאל (חוטב עציץ ושואב מימין)] מתחברים יחד והם נצבים ומתעלים לפני ה' אלקיכם⁴⁵, והם נעשים עמו דבר אחד כמו שממשיך בכתוב⁴⁶ לעברך בברית גו' שענין הברית הוא שהם נעשים לדבר אחד⁴⁷.

(ה) **וזזהו** וביום שמחתכם גו' ותקעתם בחצוצרות גו' אני ה' אלקיכם, ותקעתם הו"ע תקיעת שופר, דמצות היום (דר"ה) הוא בשופר, וכדאיתא במשנה¹² שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר. ועי"ז נמשך ונתגלה גם הענין דחצוצרות⁴⁸ שהקב"ה וישאל הם ב' חצאי צורות, היינו מה שישאל הם מושרשים בעצמותו ית' והם המחליטים את הרצון (כנ"ל בענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים), ומרצון המוחלט נמשך לרצון הגלוי וכו' עד שנמשך למטה בעוה"ז, שזהו

(36) תניא רפ"ב.

(37) ראה ליקוט מ"מ ופירושים לתניא שם (ע' סז).

(38) המשך תרס"ו ע' תקכב. סה"ש תש"א ס"ע 32. וש"נ.

(39) יבמות סא, א.

(40) של"ה כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.

(41) לקו"ת ר"ה סב, ג. ד"ה וביום שמחתכם תרנ"ו, תרפ"ז. ובכ"מ.

(42) ד"ה וביום שמחתכם תרפ"ז.

(43) ד"ה הנ"ל בסופו. וראה גם ד"ה שופר של ר"ה תרצ"ט בתחלתו ובסופו.

(44) לקו"ת ר"פ נצבים.

(45) נצבים כט, ט"י. לקו"ת שם.

(46) נצבים שם, יא.

(47) לקו"ת שם מד, ב. וראה בארוכה ד"ה אתם נצבים דש"פ נצבים-וילך תשל"ט (לקמן ח"ד ע' ערב ואילך).

(48) ראה ד"ה וביו"ש תרפ"ז בתחלתו: דענין החצוצרות הוא ע"י השופר דוקא. ושם בסופו (וראה גם

אוה"ת לתהלים ע' שסב), דשופר הוא למעלה מחצוצרות.

העיקר. והיינו שההמשכה בכל הדרגות, עונג רצון מוחין מדות ומלכות וכו' הוא ממוצע שע"ז יומשך אח"כ בעוה"ז. וכמבואר בתניא קדישא⁴⁹ שבכל סדר ההשתלשלות הוא ירידה מאור פניו ית', ותכלית הכוונה הוא עוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, בירא עמיקתא, שבו דוקא (בעוה"ז התחתון) נברא האדם וניתנה בו הנשמה חלק אלוהי ממעל ממש, וע"י עבודתו בתומ"צ (לעבדה ולשמרה⁵⁰) נשלמה הכוונה דדירה בתחתונים, דירה לעצמותו ומהותו⁵¹, שיהי' אלה תולדות פרץ תולדות מלא⁵², שהוא למעלה יותר גם מכמו שהי' בתחלת הבריאה דעולם על מילואו נברא⁵³, פרץ הוליד גו' את דוד⁵⁴, דוד מלכא משיחא, שיבנה ביהמ"ק⁵⁵ ויהי' ותקעתם בחצוצרות גו' לפני אלקיכם, בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', כפשוטו (בביהמ"ק) למטה מעשרה טפחים. כי ע"י העבודה שבמשך זמן הגלות דתקעו בחודש שופר, שפרו מעשיכם⁵⁶, ובאופן של חידוש כדיוק הכתוב תקעו בחודש שופר (ולא תקעו שופר בחודש) כידוע פירוש הבעש"ט⁵⁷ בזה, עי"ז נעשה הענין דעשה לך שתי חצוצרות גו' למקרא העדה ולמסע את המחנות⁵⁸ לאסף את כל ישראל יחד ולמסע ולהליכה מחיל אל חיל, מבירא עמיקתא עד לאיגרא רמה, והענין דכי⁵⁸ תבואו מלחמה מלחמה עם נה"ב⁵⁹ ונושעתם ע"י אתכפיא ואתהפכא, ועי"ז יהי' ותקעתם בחצוצרות לפני אלקיכם בביהמ"ק השלישי שיבנה בקרוב ממש ע"י משיח צדקנו, וכל זה באופן דוביום שמחתכם, ושמחת עולם על ראשם⁶⁰, במהרה בימינו ממש.

(49) פל"ו.

(50) בראשית ב, טו. ובתיב"ע שם: למהוי פלח באורייתא ולמנטר פקודהא.

(51) אוה"ת בלק ע' תתקצו, המשך תרס"ו ס"ע ג. ע' תמה. ובכ"מ.

(52) רות ד, יח. ב"ר פי"ב, ו.

(53) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(54) רות ד, יח-כב.

(55) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

(56) תהלים פא, ד. ויק"ר פכ"ט, ו.

(57) כתר שם טוב סרנ"ו (לה, א).

(58) בהעלותך יו"ד, ט.

(59) אוה"ת בהעלותך ס"ע שע.

(60) ישעי' לה, י. נא, יא.